ZORKO SIMČIČ: ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE

Ob avtorjevi stoletnici

V počastitev stoletnice pisatelja Zorka Simčiča pri Celjski Mohorjevi družbi, ki je kot prva slovenska založba od avtorja starejša okroglih sedem desetletij, bralcem ponujamo nov natis romana Človek na obeh straneh stene*, ki velja za eno najpomembnejših pripovednih del slovenske izseljenske književnosti in enega prvih modernih slovenskih romanesknih tekstov. Dopolnjeno izdajo na novo osvetljuje spremna beseda dr. Matevža Kosa.*

V bogatem in raznovrstnem pisateljskem opusu Zorka Simčiča imajo posebno mesto njegovi trije romani: *Prebujenje* (1943), *Človek na obeh straneh stene* (1957) in *Poslednji deseti bratje* (2012). Letošnja izdaja romana *Človek na obeh straneh stene*, ki je prvič izšel v Argentini (v slovenščini), v Sloveniji pa nato šele leta 1991 (Mihelač; 1999 in 2003 Celjska Mohorjeva družba; 2004 DZS in Mladinska knjiga), in za katerega je avtor leta 1993 prejel nagrado Prešernovega sklada, je na novo avtorsko pregledana in nekoliko jezikovno-stilistično popravljena.

Na nekaj manj znanih okoliščin ob in po izidu tega romana je Zorko Simčič nedavno opozoril v svoji knjigi *Dohojene stopinje. Pogovori in dokumenti 2000–2018* (2019). V tem obsežnem dialoškem delu s pomočjo sogovornika in spraševalca Franceta Pibernika razgrinja marsikatero izmed ozadij, pojasnjuje pa tudi biografske detajle, splošnokulturni kontekst in ustvarjalne dileme, s katerimi se je srečeval v različnih obdobjih svojega pisateljevanja.

Zgodba *Človeka na obeh straneh stene* se začenja neko soparno poletno soboto okrog leta 1950 v Buenos Airesu. To seveda ni »vojni roman« ali roman na temo vojne, revolucije in državljanske vojne. Ne govori o človeku v vojni, ampak o vojni v človeku. Kolikor roman fragmentarno govori o letih 1941–1945, o njih govori samo kot o enem izmed poglavij iz biografije svojega junaka. Sicer zanj konstitutivnem, a vojno-revolucijska leta so bolj ozadje, na katerem se dogaja intimna – eksistencialna – drama. Govori o begunski usodi, ki je (bila) tudi usoda Zorka Simčiča. »Kakor da bi kdo sploh mogel prenehati biti begunec,« nekje – tako rekoč programsko – pravi njegov brezimni junak. In takoj dodaja: »Jaz sem vedno bil begunec.« A Simčičeva ambicija prav gotovo ni realistična freska življenja v emigraciji, odpoveduje se epskim dimenzijam, bralec ve in vidi toliko, kolikor ve in vidi glavni junak romana. V središču pisateljeve pozornosti je pravzaprav genealogija razdvojenosti njegovega junaka, njegovih iskanj, izgubljenosti in omahovanj.

V *Človeku na obeh stran stene* srečamo kar nekaj elementov moderne proze, zlasti tok zavesti, fragmentarizacijo in notranji monolog, ki nadomeščajo

Podatki o knjigi

- Naslov: Človek na obeh straneh stene
- Prenovljena izdaja
- Avtor: Zorko Simič
- Spremna beseda: dr. Matevž Kos
- Urednica: dr. Tanja Ozvatič
- Format: 135 mm x 210 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 216
- ISBN: 978-961-278-559-8
- Cena: 25 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2021

Kontakt

Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

tradicionalno pripoved, dialoge in fabulativno zaokroženost. Prepletajo se različne časovne in geografske ravni, konec romana pa je odprt. Simčičev *človek* se, ta podoba je dovolj pomenljiva, spet odpravlja na pot, v neznano, preizkušat sebe in svoje odločitve. Kot da se ne more udomačiti ne na tej ne na oni strani stene. Ta odprtost begunske in, v najsplošnejšem pomenu, človeške usode je svojevrstno nadaljevanje in poglobljeno refleksijo doživela čez nekaj dolgih desetletij v Simčičevem romanu *Poslednji deseti bratje*. Kot da bi pisatelj z njim, po različnih preizkušnjah in ponovno nepredvidljivosti zgodovine, tako individualne kot kolektivne, hotel in moral odgovoriti na vprašanja in dileme, ki so problemsko jedro zagonetne življenjske situacije, popisane v *Človeku na obeh straneh stene*. Konec koncev je že *ta* človek eden izmed desetih bratov. Daleč, a hkrati tako blizu. Tudi ta bližnja daljava po svoje priča o tematski zaokroženosti, premišljenosti in, ne nazadnje, Simčičevi unikatnosti znotraj (post)moderne slovenske literature.

(Iz besedil dr. Matevža Kosa)

O avtorju

Akademik **Zorko Simčič** je bil rojen 19. novembra 1921 v Mariboru. Njegov bogat in žanrsko raznovrsten literarni opus sega od romanov, kratke proze in poezije prek dramatike do esejistike.

Maja 1945 se je umaknil na Koroško, pozneje je odšel v Italijo in nato v Argentino. V letih 1948-1994 je deloval v Buenos Airesu kot eden najvidnejših literatov slovenske povojne emigracije. Pri Slovenski kulturni akciji je bil vodja literarnega odseka in organizator kulturnega življenja, 12 let tudi urednik revije Meddobje. Po osamosvojitvi Slovenije se je 1994 vrnil v domovino. Za svoj roman *Človek na obeh straneh stene* je 1993 prejel nagrado Prešernovega sklada, 2013 pa Prešernovo nagrado za življenjsko delo in bogat literarni opus. Leta 2005 je bil izvoljen za izrednega člana SAZU, 2011 je postal njen redni član. 2021 je prejel državno odlikovanje srebrni red za zasluge Republike Slovenije.

Zorko Simčič pri Celjski Mohorjevi družbi:
Odhojene stopinje (1993), *Družina Zebedej, kjer vsi polni so idej* (1996), *Človek na obeh straneh stene* (1999, 2003, 2021), *Srček, ki podi telešček* (2004), *Skozi razpetosti* (2006), *Črni tekač* (2006) *Zgodaj dopolnjena mladost* (2011), *Tako dolgi mesec avgust* (2016).

Iz knjige

In potem je prišlo tisto najstrašnejše: med pogovorom, morda ponoči na cesti ali sredi zatohle vročine pri delu v tovarni, je človek zaslutil, da se kljub isti krvi oddaljuje vsak dan od tistih, zaradi katerih mu je bil pečat dan na telo, in da se kljub drugačni krvi počasi približuje tujcem, čeprav je vedel, da bo tudi med njimi večen tujec. »Tujini dve, domovine pa nobene …« Preteklost je vsakemu pač bila doba na oni strani črte. In ta onkraj že dolgo ni pomenil »tam, kjer mi je kaj bilo vzeto«, ampak kjer je bilo težko dvomiti o čemer koli že in kjer je bilo težko si biti na nejasnem, posebno še s samim seboj. (Stran 52)

Slabo se je počutil med ljudmi, ki jim je bilo vse razumljivo in preprosto. Morali so biti brez posluha za trepetanje vsemirja, niso mogli blizu komaj zaznavnim, a že od vekomaj okrog nas brlečim, še nedojetim napevom. Bili so mu dolgočasni in mirni samo zato, ker niso imeli, niti si želeli ostrejših ušes. In kadar je pomislil, da bo iz takih ljudi zrasel nov rod in iz njega drugi, ko je pomislil na mrgolenje ljudstev čez stoletja, so se mu zazdeli nevarni. /…/
Zakaj ni mogel, kakor novi znanci, s katerimi ga je vezal novi jezik pri delu, preživljati dolgočasnih nedeljskih popoldnevov ob branju časopisov, gledati za vsako novico samo dogodek in ne tistega neznanega za njim, vsega tistega, kar je dogodek povzročilo nekje v davnini, in vse tisto, kar bo zaradi njega nekoč moralo priti? Zakaj ga ni utešilo, kadar je opazoval dogodek na cesti ali pa mrtvo stoječnost predmetov v svoji sobi, zakaj je vedno hotel stopiti za stvari, kakor bi stopil na drugo stran stene, kjer se je še nekaj moralo skrivati? (Stran 53)